

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İçindekiler Tablosu

1. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi	2
1.1. Amaç	2
1.2. Kapsam	2
2. Endeks Hesaplamada Uygulanan Esaslar	3
2.1. Ağırlıklandırma	3
2.2. Bileşik Endeksin Hesaplanması	3
3. Bileşik Endeksin Değerlendirilmesi	4
4. Farklı Ölçekli Firmaların Beklentilerinin Değerlendirmesi	5
4.1. Firmaların Ciro Düzeyine göre Beklentileri	5
4.2. Firmaların Çalışan Sayısına Göre Ekonomik Beklentileri	6
5. Sektörlere Göre Beklenti	7

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

1. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası ile İstanbul Ticaret Üniversitesi'nce yürütülmekte olan çalışma kapsamında reel ekonomik beklenti hakkında gösterge niteliğinde bir endeks oluşturulması planlanmıştır. Çalışmada, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı yeminli mali müşavirlere uygulanmak üzere anketler düzenlenmiş ve anketlerden elde edilen sonuçlar neticesinde 'İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi' oluşturulmuştur.

1.1. Amaç

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi, şirketler için bir erken uyarı sistemi oluşturmak, reel ekonomik beklentileri özet şekilde sunacak bir endeks oluşturmak, bunları izlemek ve değerlendirmek, karar alıcı ve uygulayıcılara veri ve bilgi desteği sağlamak amacı ile üretilmektedir.

Elde edilmesi planlanan endeksin altışar aylık periyodlarla yayınlanması kararlaştırılmıştır. Bu doğrultuda içinde bulunulan 3 aylık dönemde mevcut ekonomik durumun saptanması ve gelecek 3 aylık beklentinin elde edilmesi öngörülmektedir.

1.2. Kapsam

Endeks, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve aralarından rastsal olarak seçilen yeminli mali müşavirler tarafından cevaplanan anketlerden elde edilen verilerle hesaplanmaktadır.

Anket Yeminli Mali Müşavirlerin takip etmekte olduğu işletmelerden hareketle sunacağı;

“Ciro beklentisi”, “Stok beklentisi”, “Çalışan sayısı beklentisi”, “Şüpheli alacak beklentisi”, “Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi”, “Öz kaynak beklentisi”, “Yabancı kaynak kullanım beklentisi”, “Faaliyet karı beklentisi”, “Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi” üzerine değerlendirmelerini kapsamaktadır.

Kapsam dahilinde işletme büyüklükleri Büyük, Orta ve Küçük işletmeler olmak üzere sınıflandırılarak incelenmesi planlanmaktadır. Ayrıca sektörler itibariyle Madencilik ve Enerji, Tekstil, İnşaat, Ticaret, Turizm, İmalat, Finans, Otomotiv olmak üzere 8 sektör gruplaması yapılmıştır.

2. Endeks Hesaplamada Uygulanan Esaslar

Endeksin hesaplamasında her bir değişkenin ekonomik beklentilere etkisinin ağırlıkları ve etki yönünün belirlenmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşü, yeminli mali müşavirler arasından rastsal olarak seçilen 106 kişiye yapılan “Uzman Anketi” ile elde edilmiştir.

2.1. Ağırlıklandırma

Uzman Anketlerinin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen ağırlıklar;

Endeks Göstergeleri	Etki Yönü	Etki Ağırlığı
Ciro düzeyi	Pozitif	0,279
Faaliyet karı düzeyi	Pozitif	0,172
Çalışan sayısı	Pozitif	0,142
Öz kaynak düzeyi	Pozitif	0,137
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi düzeyi	Pozitif	0,030
Şüpheli alacak düzeyi	Negatif	0,130
Yabancı kaynak kullanım durumu	Negatif	0,072
Stok düzeyi	Negatif	0,025
Faaliyet dışı gelir düzeyi	Negatif	0,014

2.2. Bileşik Endeksin Hesaplanması

Anket sonucunda elde edilen verilerle bir dağılım endeksi hesaplanmaktadır. Hesaplamada kullanılan yöntem; pozitif etki eden göstergeler için, artış bekleyen anket katılımcılarının yüzdesi ve değişim beklemeyen katılımcıların yüzdesinin yarısı toplanarak elde edilir. Yani;

$$\frac{[("artış" bekleyenlerin sayısı) + \frac{1}{2}("aynı" kalmasını bekleyenlerin sayısı)] * 100}{\text{toplam cevaplanan anket sayısı}}$$

Hesaplaması uygulanır. Endekse negatif etki eden göstergeler için ise azalış bekleyen anket katılımcılarının yüzdesi ve değişim beklemeyen katılımcıların yüzdesinin yarısı toplanarak hesaplanır. Yani;

$$\frac{[("azalış" bekleyenlerin sayısı) + \frac{1}{2}("aynı" kalmasını bekleyenlerin sayısı)] * 100}{\text{toplam cevaplanan anket sayısı}}$$

hesaplaması uygulanır.

3. Bileşik Endeksin Değerlendirilmesi

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

Yukarıdaki formül hesaplamasına göre; %50 elde edilmesi halinde endekste bir değişiklik olmadığı, %50'nin üstü endekste bir artış olduğu, %50'nin altı endekste bir azalış olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bir sonraki üç aylık döneme ilişkin hesaplanan bileşik endeks %50'nin üstünde ise geçen üç aylık döneme göre ekonomide canlanma (genişleme) beklendiğine işaret etmektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve aralarından rastsal olarak seçilen 179 Yeminli Mali Müşavir tarafından cevaplanan anketlerden hareketle 2018 yılı üçüncü ve dördüncü çeyrek dönemi için "İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi" hesaplanmıştır.

	İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	35.6
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	34.9

Sonuçlarda

- %50 elde edilmesi halinde endekste bir değişiklik olmadığını,
- %50'nin üstü endekste bir artış olduğunu,
- %50'nin altı endekste bir azalış olduğunu işaret etmektedir.

3. çeyrek (Temmuz – Eylül) döneminde bileşik endeks 35.6 değeri ile ekonomik göstergelerde bir önceki döneme göre daralma olacağına işaret etmektedir.

4. çeyrekte (Ekim – Aralık) ise elde edilen 34.9 endeks değeri, Temmuz - Eylül dönemine göre daralma beklentisinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Temmuz – Eylül döneminde canlanmaya işaret eden göstergeler sırasıyla, "Stok beklentisi" ve "Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi"dir. Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi alt göstergesi 68.7 endeks değeri ile bileşik endekse en yüksek pozitif etki yapan göstergedir. Bileşik endekse olumlu yönde katkı yapan diğer bir gösterge ise 52.3 endeks değeri ile "Stok beklentisi" göstergesidir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

Alt Göstergeler			
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)		4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	
Ciro beklentisi	45,3	Ciro beklentisi	44,7
Stok beklentisi	52,3	Stok beklentisi	54,9
Çalışan sayısı beklentisi	31,3	Çalışan sayısı beklentisi	30,3
Şüpheli alacak beklentisi	22,9	Şüpheli alacak beklentisi	22,9
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	33,4	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	28,8
Öz kaynak beklentisi	39,1	Öz kaynak beklentisi	38,8
Yabancı kaynak kullanım beklentisi	24,7	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	25,3
Faaliyet karı beklentisi	29,9	Faaliyet karı beklentisi	27,9
Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	68,7	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	66,5

4. Farklı Ölçekli Firmaların Beklentilerinin Değerlendirmesi

Firma büyüklüğüne bağlı olarak ekonomik göstergelere ilişkin beklentiler ve ekonomik göstergelere ilişkin hassasiyet farklılaşmaktadır. Ekonomik Beklenti Endeksi hesaplanırken firma büyüklüğüne ilişkin iki ölçü kullanılmıştır. Bunlar; ciro düzeyi ve firmada çalışan sayısıdır. Her iki grup da firma büyüklüğüne ilişkin bilgi vermekle birlikte ekonomik beklentilere ilişkin görüşleri ayrı ayrı incelenmiştir.

4.1. Firmaların Ciro Düzeyine Göre Beklentileri

Ciro düzeyi gruplandırmasında üç temel ayırım yapılmıştır. Ayırım, küçük ölçekli; “0-10 Milyon TL”, orta ölçekli; “10-50 Milyon TL”, büyük ölçekli; “50 milyon TL üstü” ciro düzeyine sahip firmalar şeklinde değerlendirilmiştir. Ciro düzeyi büyüklüklerine göre değerlendirilen firmaların beklentileri de farklılaşmaktadır.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi			
Ciro Düzeyi	0-10 Milyon TL	10-50 Milyon TL	50 milyon TL üstü
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	14.1	38.1	46.2
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	15.2	36.2	43

3. çeyrekteki beklentiler incelendiğinde, farklı ölçeklerdeki firmalarda 50 baz puanının üzerinde beklentinin oluşmadığı görülmektedir. Küçük ölçekli işletmelerde beklenti 14.1, orta ölçekli işletmeler 38.1 endeks değerini alırken, büyük ölçekli işletmeler 46.1 olan endeks değeri ile 50 baz puana en yakın değeri almıştır.

4. çeyrek beklentileri incelendiğinde 50 baz puanının altında elde edilen endeks değerleri sebebiyle tüm ölçekler için ekonomik daralma sinyali görülmektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

Elde edilen sonuçlar küçük ölçekli firmaların ekonomik daralmaya ilişkin beklentilerinin daha kuvvetli olduğunu göstermektedir.

	Alt Göstergeler	0-10 Milyon TL	10-50 Milyon TL	50 milyon TL üstü
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	Ciro beklentisi	15,0	45,7	62,2
	Stok beklentisi	84,2	46,6	50,0
	Çalışan sayısı beklentisi	12,5	38,3	39,2
	Şüpheli alacak beklentisi	7,5	26,6	30,4
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	10,0	38,3	45,3
	Öz kaynak beklentisi	12,5	43,6	48,0
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	7,9	26,6	28,4
	Faaliyet karı beklentisi	7,5	30,9	41,9
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	87,5	67,0	62,2
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	Ciro beklentisi	17,5	44,7	58,1
	Stok beklentisi	84,2	45,5	51,4
	Çalışan sayısı beklentisi	12,5	37,2	34,5
	Şüpheli alacak beklentisi	10,0	24,5	28,4
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	10,0	29,3	39,2
	Öz kaynak beklentisi	12,5	38,3	45,3
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	7,9	26,6	27,0
	Faaliyet karı beklentisi	7,5	29,8	39,2
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	87,5	66,0	60,1

4.2. Firmaların Çalışan Sayısına Göre Ekonomik Beklentileri

Firmalar “Çalışan sayısı”na göre üç temel gruba ayrılmıştır. Gruplandırma, küçük ölçekli; “50 kişiden az”, orta ölçekli; “50-250 kişi”, büyük ölçekli; “250 kişiden fazla” çalışana sahip firmalar olarak değerlendirilmiştir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi			
Çalışan Sayısı	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	31.7	31.7	47.1
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	34.1	31.8	41.7

3. ve 4. çeyrek verileri tüm ölçek büyüklüklerine göre 50 baz puanının altında hesaplanan endeks değerleri ile ekonomik daralma beklentisine işaret etmektedir. Her iki çeyrek için de daralma beklentisinin büyük ölçekli işletmelerde küçük ve orta ölçekli işletmelerden daha düşük olduğu görülmektedir.

Çalışan sayısına göre incelenen üç farklı ölçekteki firmaların beklentileri ciro düzeyine göre yapılan değerlendirme ile benzer özellik göstermektedir. Daralma beklentisinin büyük ölçekli işletmelerde 50 baz puana olan yakınlığı nedeniyle daha düşük gerçekleştiği görülmektedir.

	Alt Göstergeler	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	Ciro beklentisi	38,3	40,6	64,0
	Stok beklentisi	52,6	56,8	45,3
	Çalışan sayısı beklentisi	30,8	26,8	40,7
	Şüpheli alacak beklentisi	21,7	20,3	24,4
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	33,3	26,5	44,2
	Öz kaynak beklentisi	31,7	42,0	45,3
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	20,3	21,0	36,0
	Faaliyet karı beklentisi	27,5	20,3	47,7
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	71,7	71,0	59,3
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	Ciro beklentisi	41,7	41,3	55,8
	Stok beklentisi	59,5	56,9	45,3
	Çalışan sayısı beklentisi	34,7	26,1	32,6
	Şüpheli alacak beklentisi	24,2	19,6	23,3
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	30,8	21,6	37,2
	Öz kaynak beklentisi	34,2	42,0	41,9
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	24,6	21,0	33,7
	Faaliyet karı beklentisi	26,7	21,7	41,9
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	70,0	67,4	59,3

5. Sektörlere Göre Beklenti

Ekonomik beklenti endeksi 8 farklı sektör esas alınarak incelenmiştir.

3. çeyrek için en yüksek endeks değeri “Madencilik ve Enerji” alanında gerçekleşmiştir 4. çeyrekte de benzer şekilde en yüksek endeks değeri 60.7 endeks değeri ile “Madencilik ve Enerji” sektörüdür.

Daralma beklentisinin en yüksek olduğu sektör ise 3. çeyrekte 14.4, 4. çeyrekte ise 15.7 endeks değeri ile “İnşaat” sektörüdür.

3. çeyrek için sektörlerden elde edilen endeks değerleri incelendiğinde “Madencilik ve Enerji” sektörü hariç bütün sektör değerlerinin 50 baz puanın altında olduğu görülmektedir.

4. çeyrek beklentileri incelendiğinde ise “Madencilik ve Enerji” sektörü 60.7 endeks değeri ile, “Otomotiv” sektörü ise 50.6 endeks değeri ile 50 baz puanın üstünde yer alırken “Tekstil” sektörü de 49.8 endeks değeri ile 50 baz puana en yakın değer alan sektördür.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi		
Sektör	3. Çeyrek (Temmuz - Eylül)	4. Çeyrek (Ekim - Aralık)
Madencilik ve Enerji	66.4	60.7
Tekstil	49.3	49.8
Ticaret	39.4	38.8
İnşaat	14.4	15.7
Turizm	41.3	25.6
İmalat	37.5	36
Finans	28.7	28.7
Otomotiv	42.5	50.6

“Madencilik ve Enerji” sektörü için her iki çeyrekte de bileşik endeks değerinin 50 baz puan üzerinde gerçekleşmesi her iki çeyrekte de canlanma beklentisinin var olduğunu göstermektedir.

“Tekstil” sektöründe üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe nazaran daralma beklentisinin var olduğu 49.3 endeks değeri ile görülmektedir. Bu sektörde 4. çeyrek beklentisi 49.8’dir. Bir diğer deyişle, Tekstil sektörü 3. çeyrekte dördüncü çeyreğin üzerinde bir daralma beklemektedir.

“Ticaret” alanında faaliyet gösteren firmalar 3. çeyrekte 39.4 endeks değeri ile ekonomik daralmanın gerçekleşeceği, 4. çeyrekte ise daralmanın artarak devam edeceğini beklemektedir.

“İnşaat” sektöründe faaliyet gösteren firmalar tarafından cevaplanan anketler 3. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre daralma gerçekleşeceğine işaret etmektedir. 4. çeyrek beklentisi ise 15.7 endeks değeri ile daralmanın devam edeceğine işaret etmektedir.

“Turizm” sektörü 3. çeyrekte 41.3 endeks değeri ile ekonomik faaliyetlerinde yaşanacak durgunluk beklentisine işaret etmektedir. 4. çeyrekte ise hesaplanan 25.6 endeks değeri sektörde daralmanın bir önceki çeyreğin üzerinde beklendiğini göstermektedir.

“İmalat” sektöründe faaliyet gösteren firmaların 3. çeyrekte ekonomik faaliyetlerinde 37.5 endeks değeri ile daralma beklediği, bu daralmanın 4. çeyrekte de artarak devam edeceği beklentisi (36) görülmektedir.

“Finans” sektöründe 3. çeyrek endeks değeri 50 baz puanın altında, 28.7 olarak gerçekleşmiştir; bu durum 3. çeyrekte bir önceki çeyreğe nazaran daralma beklendiğini ifade etmektedir. Sektörde 4. çeyrekte de aynı kalan endeks değeri ile (28.7) daralmanın devam etmesi beklenmektedir.

“Otomotiv” sektöründe 3. çeyrekte 42.5 endeks değeri ile bir önceki çeyreğe nazaran ekonomik faaliyetlerde daralmanın beklendiği, 4. çeyrekte 50.6 endeks değeri ile bir önceki çeyreğe nazaran canlanma beklentisinin oluştuğu görülmektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

	Alt Göstergeler	Madencilik ve Enerji	Tekstil	Ticaret	İnşaat	Turizm	İmalat	Finans	Otomotiv
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	Ciro beklentisi	100	66.7	50	11.1	44.4	49	35.7	68.8
	Stok beklentisi	50	38.9	61.1	54.2	61.1	55	37.5	31.3
	Çalışan sayısı beklentisi	50	44.4	35.5	15.3	33.3	31.4	21.4	37.5
	Şüpheli alacak beklentisi	33.3	22.2	27.6	12.5	27.8	25.5	14.3	31.3
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	66.7	48.1	44.7	10	44.4	31.4	21.4	31.3
	Öz kaynak beklentisi	50	55.6	40.8	18.1	50	42.2	28.6	43.8
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	66.7	33.3	17.1	18.1	16.7	28.4	33.3	25
	Faaliyet karı beklentisi	66.7	48.1	35.5	5.6	50	29.4	28.6	18.8
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	50	59.3	69.7	80.6	77.8	60.8	71.4	87.5
	4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	Ciro beklentisi	100	70.4	50	13.9	11.1	48	35.7
Stok beklentisi		50	42.6	64.3	56.9	55.6	57	37.5	43.8
Çalışan sayısı beklentisi		50	44.4	34.2	16.7	16.7	29	21.4	50
Şüpheli alacak beklentisi		33.3	20.4	28.9	13.9	33.3	22.5	14.3	37.5
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi		66.7	40.7	40.8	8.6	16.7	29	21.4	25
Öz kaynak beklentisi		50	55.6	39.5	19.4	50	41.2	28.6	43.8
Yabancı kaynak kullanım beklentisi		66.7	35.2	17.1	20.8	16.7	26.5	33.3	31.3
Faaliyet karı beklentisi		33.3	46.3	34.2	4.2	27.8	28.4	28.6	37.5
Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi		50	57.4	65.8	77.8	77.8	59.8	71.4	81.3